

ÄMNESBUNDEN LÄROPLAN

GITARR

Borgå stads bildningsnämnd 12.3.2019

GITARR

Förberedande studier i gitarrspel

Målsättningar:

- Att bekanta sig med grunderna i gitarrspel
- Att bekanta sig med grunderna i gestaltämnena med hjälp av bl.a. spel, lek och sång
- Att uppleva spelglädje i grupp
- Eleven uppmuntras till kreativitet och till att skapa egen musik
- Eleven ges färdigheter för studier i gitarrspel
- Undervisningen planeras individuellt, med hänsyn till elevens ålder och nivå

Innehåll:

- Vi använder lämpligt nybörjarmaterial, med hänsyn till elevens ålder och kunskaper
- Sång och övningar som stöder den motoriska utvecklingen används
- Enligt elevens behov kan inläringen ske både med notmaterial och med hjälp av gehör och härmning
- Vi leker med melodier, rytmer och ord samt skapar egna små sånger och kompositioner
- Kontakten till elevens familj upprätthålls, och också föräldrarna introduceras till musikhobbyn
- Vi lär ut grunderna i instrumentvård
- Vi bekantar oss enligt tillbudsstående möjligheter både med grupp- och enskild undervisning
- Eleven erbjuds möjlighet att delta i framträdanden, antingen som uppträdande eller som åhörare

Grundstudier i gitarrspel

Allmänna målsättningar för samtliga nivåer:

- Att hitta ett naturligt sätt att behandla och få fram ljud på sitt instrument
- Att lära sig betydelsen av en sund och ergonomisk riktig spelställning
- Att lära sig uppfatta musikaliska helheter och strukturer med hjälp av att spela och läsa noter
- Att lära sig öva regelbundet, mångsidigt och självständigt
- Att lära sig utveckla sin tonbildning med hjälp av både tirando- och apoyandoteknik, och att bekanta sig med olika tekniker för ackordspel
- Att lära sig lyssna till och utvärdera sitt eget spel
- Att lära sig olika uttryckssätt (tex. dynamik, agogik, varierande klangfärger)
- Att lära sig ta ställning till och diskutera repertoarens musikaliska innehåll
- Att lära sig spela utantill
- Att lära sig stycken på gehör och efter lärarens exempel, och att bekanta sig med improvisation
- Att vänja sig vid att uppträda
- Att spela tillsammans med andra, antingen i en liten grupp eller i gitarrorkester

- Att mångsidigt bekanta sig med musik genom konsertbesök samt ljud- och bildmedia
- Att lära sig behandla sitt instrument på ett sunt och säkert sätt

Grundnivå 1

Målsättningar

På första grundnivån är målet att lära sig grunderna i gitarrspel och de färdigheter som behövs för att kunna utvecklas vidare som gitarrist. Vi lär oss tonbildning, enligt behov med apyando- och tirandoteknik. Improvisation och komposition kan också lekas fram som kortare avsnitt i undervisningen. Grunderna i notläsning behandlas, med tyngdpunkt på stamtonerna i första läget.

Vi strävar efter att arbeta med stycken både från noter och på gehör. En bra tonbildning och en naturlig högerhandsteknik är viktiga också genast i början.

På denna nivå är övningen hemma ofta långt på föräldrarnas ansvar, och målsättningen är att familjen tillsammans med läraren hittar ett bra förhållningssätt beträffande övning.

Vi skapar en grund för en bra bedömning och självutvärdering.

Innehåll

- Etyder eller etydliknande stycken för att träna olika tekniska delområden
- Dur- och mollskalor: C, Am, G, Em och motsvarande treklanger. Vi använder fria strängar, enligt lärarens bedömning kan harmonisk eller melodisk moll spelas. Ackorden spelas med puls brutna eller samtidigt och ackorden består av minst tre strängar.
- Repertoar, som innehåller musik i olika stilar och från olika tidsepoker. Styckena är varierande till sina tempon och karaktärer.
- Enkla arpeggiomönster
- Prima vistaspel
- Samspel genom deltagande i gitarrorkester eller en mindre sammansättning
- Ackompanjemang av enkla melodier, från ackordbeteckningar eller på gehör. Vi använder lämpligt nybörjarmaterial för gitarrackompanjemang.
- Skapande av musik genom improvisation och komposition, om eleven och läraren så vill.

Nivåprov

Teknisk del

- Skalaspel: Alla de i innehållsavsnittet nämnda skalor (C, Am, G, Em) spelas, vid ett eller flera tillfällen. Skalaspelandet avläggs senast i samband med konsertdelen. Samtidigt spelas också treklanger.

- En enstämig prima vista uppgift i någon av de ovanstående tonarterna. Vi använder i första hand tonerna på de tre översta strängarna, samt eventuellt fria bassträngar. Vi använder enkla, idiomatiska rytmer med notvärdena 1/8-1/2.
- Den tekniska delen kan avläggas också i samband med konsertdelen.
- Nämnden består av en gitarr lärare och den egna läraren. Också eleven deltar i utvärderingen. Den tekniska delen kan avläggas tex. i samband med elevens spelktion.

Konstnärlig del

- Fyra små stycken i olika stil, som använder sig av gitarrens grundtekniker (tex. växelanslag och enkla arpeggiomönster). Styckena framförs i huvudsak utantill. Samspel sker i huvudsak från noter.
- En på förhand förberedd ackompanjemangsuppgift enligt ovanstående tonarter. Minst tre ackordfunktioner (Tex. I, IV, V/V7). Härmed avläggs grundnivå 1 i fritt ackompanjemang.
- Det är önskvärt att en del av programmet består av samspel.
- Eleven bereds möjlighet till improvisation eller till att framföra en egen komposition. I så fall ersätter det egna verket ett av de fyra styckena.
- Nämnden består av den egna läraren, en medlem samt ordförande. Eleven deltar också i utvärderingen.

Grundnivå 2

Målsättningar

På andra grundnivån är målsättningen att fortsätta utveckla grundkunskaperna inom gitarrspelet. Tyngdpunkten ligger fortfarande på en god tonbildning och därtill hörande högra handens teknik och spelställning. Eleven utvecklar vidare sina kunskaper i notläsning, vi bekantar oss också med spel i högre lägen.

Det tekniska kunnandet blir mera mångsidigt, arpeggiomönster med a-fingret tas med, och legatoteknik och barrégrepp introduceras också.

Det musikaliska uttrycket betonas mer, med beaktande av elevens ålder och övriga förutsättningar. Vi utvecklar förmågan till att uppfatta musikaliska helheter och styckenas form och uppbyggnad.

Eleven erbjuds möjligheter att uppträda både ensam och i grupp.

Fortsättningsvis strävar vi till att lära in styckena både från noter och på gehör. Samtidigt övar vi på en varierande studieteknik med tanke på övandet hemma. Eleven sporras att ta större självständigt ansvar för sitt övande. Också självutvärderingens roll ökar.

Vi strävar till att eleven redan själv kan ta hand om sitt eget instrument på lämpligt sätt.

Innehåll

- Skalorna C, Am, G, Em, D, A, E, med kadenser I-IV-V/V7. Fria strängar kan användas. Ackorden spelas med puls, brutna eller samtidigt.

- Etyder eller etydliknande stycken för att träna olika tekniska delområden på grundnivå 2
- Kompositioner som representerar olika tidsepoker, stilar och former, och som till sina tempi och karaktärer är varierande. Eleven får också grundläggande kunskap om musik och kompositörer från olika tidsepoker.
- Prima vistaspel
- Samspel
- Ackompanjemangsuppgift
- Skapande av musik genom improvisation och komposition, om eleven och läraren så vill.

Nivåprov

Teknisk del

- En etyd eller ett etydliknande stycke (kan avläggas också i samband med den konstnärliga delen).
- Skalaspel: Skalorna C, Am, G, Em, D, A, E samt deras treklanger och kadenser I-V/V7/-I. I kadenserna använder vi enkla arpeggiomönster. Kadenserna kan ersättas genom att ackompanjera en enkel melodi med grundackord, tex I-IV-V7. Alla skalor avläggs, antingen vid ett eller flera tillfällen. Skalorna bör avläggas senast i samband med den konstnärliga delen.
- En tvåstämmig prima vistauppgift, av föregående grundnivås svårighetsgrad. Vi använder alltså tonarter typiska för föregående nivå, och spelar främst i första läget.
- Den tekniska delen kan avläggas också i samband med konsertdelen.
- Nämnden består av en gitarrlärare och den egna läraren. Också eleven deltar i utvärderingen. Den tekniska delen kan avläggas tex. i samband med elevens spelktion.

Konstnärlig del

- Fyra små stycken i olika stil. Styckena framförs i huvudsak utantill.
- Det är önskvärt att en del av programmet består av samspel. Samspel sker i huvudsak från noter.
- Kadenserna från in den tekniska delen kan på grundnivå 2 ersättas med att ackompanjera en enkel melodi med grundackord, tex I-IV-V7. Eleven kan också harmonisera melodier själv.
- Eleven bereds möjlighet till improvisation eller till att framföra en egen komposition. I så fall ersätter det egna verket ett av de fyra styckena.
- Nämnden består av den egna läraren, en annan gitarrlärare samt ordförande. Eleven deltar också i utvärderingen.

Grundnivå 3

Målsättningar

På 3. grundnivån strävar vi till att eleven redan kan upprätthålla och utöva sin spelförmåga mera självständigt, och att hen förmår uppställa egna målsättningar för sin hobby. Eleven får förutsättningar för en livslång musikhobby, och förmår med hjälp av

sin lärare göra ännu djupare och mera exakt självvärdering för att bereda möjligheter till mera självständiga studier på högre nivåer. Elevens egen tycke och smak bör återspeglas också i valet av repertoar och i den konstnärliga delen av nivåprovet.

Eleven förmår spela mångsidigt utantill och på gehör, samt uppfatta styckenas musikaliska strukturer och helheter. Hen förmår känna igen olika tiders musik och har bekantat sig med deras stilar.

Eleven har redan fått erfarenhet av olika uppträdanden, gärna också utanför musikinstitutet.

Eleven deltar i samspel och förmår fungera ansvarsfullt i grupp.

Eleven kan öva in och ackompanjera stycken från ackordsymboler med hjälp av rasgueado och arpeggioteknik. Hen har också prövat på att improvisera eller komponera utifrån sina egna musikaliska förutsättningar.

Eleven har fördjupat sig ytterligare i de mest centrala teknikerna: Höger hands växelslag, arpeggion och övriga knäpptekniker (tex, tremolots grunder), tirando och apoyando. Vänster hands legatotekniker, vibrato, barrégrepp och lägebyten.

Innehåll

- Alla dur- samt melodiska mollskalor med kadenser (I-IV-V/V7), två eller tre oktaver. Fria strängar eller sk. schablonfingersättningar kan användas enligt elevens och lärarens bedömning. Ackorden spelas med puls, brutna eller samtidigt. Kadenserna kan också ersättas genom att ackompanjera en enkel melodi med grundackord (I-IV-V/V7). Eleven kan också harmonisera stycket själv. Melodin kan sjungas eller spelas av en annan person eller av eleven själv.
- Etyder eller etydliknande stycken för att träna olika tekniska delområden på grundnivå 3
- Kompositioner som representerar olika tidsepoker, stilar och former, och som till sina tempi och karaktärer är varierande.
- Finsk och vår tids musik rekommenderas ingå i repertoaren
- Prima vistaspel
- Samspel
- Ackompanjemang på gehör och med ackordsymboler
- Att skapa, komponera, improvisera, harmonisera och transponera enligt elevens och lärarens beslut

Nivåprov

Teknisk del

- Två etyder eller etydliknande stycken (kan också framföras vid det konstnärliga provet)
- En dur- och en mollskala med treklanger och kadenser. Skalorna väljs av den lärare som granskar repertoaren, och delges eleven en vecka före nivåprovet.
- Kadenserna kan ersättas med att förbereda en ackompanjemangsuppgift i lämplig tonart.
- En prima vistauppgift, som till sin svårighetsgrad motsvarar ett stycke på 2. grundnivån.

- Den tekniska delen kan avläggas också i samband med konsertdelen.
- Nämnden består av en gitarrlärare och den egna läraren. Också eleven deltar i utvärderingen. Den tekniska delen kan avläggas tex. i samband med elevens spelktion.

Konstnärlig del

- Eleven planerar tillsammans med sin lärare ett framförande, som innehåller stycken i olika stil från flera tidsepoker, och/eller programmet kan vara uppbyggt kring ett specifikt tema
- Fyra kompositioner i olika stil och från olika tid, eller en programhelhet på ca. 10-12 minuter.
- Finsk och vår tids musik rekommenderas ingå
- Samspel rekommenderas ingå. Dessa stycken spelas i första hand från noter.
- Eleven har också möjlighet till improvisation eller att framföra en egen komposition
- Nämnden består av den egna läraren, två medlemmar varav minst en gitarrlärare, samt ordförande. Eleven deltar också i utvärderingen.

Fördjupade studier i gitarrspel

Målsättningar

Under de fördjupande studierna är det meningen att vidareutveckla de instrumentala färdigheterna och det musikaliska uttrycket ytterligare, samt att söka ett ändamålsenligt sätt för den unga musikern att behålla musiken i sitt liv. Studeranden får färdigheter för fortsatta studier samt vägkost för musiken som en livslång hobby. Genom fortgående diskussioner och självutvärdering försöker vi hitta och bejaka hans egna styrkor och intressen.

På denna nivå förbereds och framförs större musikaliska helheter. Styckena är längre och mera krävande än tidigare. En allt större andel av förberedande och inövande sker självständigt, för att ge färdigheter för senare yrkesstudier eller ett självständigt hobbymusicerande. Insikten i olika silar och epoker fördjupas och vidgas ytterligare, och vi bekantar oss också med notations- och uttryckssätt inom vår tids musik.

Ansvar för övande och instuderande blir allt mer självständigt, och eleven känner redan bra sina egna särdrag och för sig själv lämpliga arbetsmetoder. Eleven kan också uppträda självständigt vid olika tillfällen, och kan också vid behov instudera lättare repertoar helt på egen hand.

Eleven behärskat också större musikaliska helheter, och kan framföra musik från olika epoker med insikt i respektive tids stildrag. Hen kan också analysera musiken med hjälp av kunskaper och färdigheter från gestaltningsämnen.

Eleven följer med musiklivet och lyssnar på inspelningar samt besöker konserter och andra evenemang.

Innehåll

- Alla dur- samt melodiska mollskalor med kadenser (I-IV-V/V7), tre oktaver om möjligt. Ackorden spelas med puls, brutna eller samtidigt. Kadenserna kan också ersättas genom att förbereda en ackompanjemangsuppgift i lämplig tonart.
- Etyder eller etydliknande stycken för att träna olika tekniska delområden
- Kompositioner som representerar olika tidsepoker, stilar och former, och som till sina tempi och karaktärer är varierande. Eleven bereds möjlighet att fördjupa sig mera i någon musikstil eller epok.
- Vi uppmuntrar till tvärkonstnärligt arbete, tex. genom att ta med rörelse eller ljussättning i slutarbetet.
- Finsk musik
- Vår tids musik
- Prima vistaspel och förberedelseuppgifter
- Samspel i olika konstellationer
- Ackompanjemang på gehör och med ackordsymboler
- Att skapa, komponera, improvisera, harmonisera och transponera enligt tillbuds stående möjligheter

Slutarbete

Som avslutning på de fördjupade studierna görs ett slutarbete, vars innehåll formas enligt studerandens planer för fortsättningen, samt dennes egna styrkor och intressen. Dessutom innehåller slutarbetet en teknisk del.

Förutom framförande på det egna huvudinstrumentet kan slutarbetet innehålla tex. spel på biinstrument eller sång, egna kompositioner, en egenhändigt producerad konsert, en ljud- eller videoinspelning. Också skriftliga arbeten kan ingå som en del av slutarbete, tex i form av programtexter för en konsert eller en inspelning. Studeranden och läraren gör tillsammans upp en plan för de fördjupade studierna och deras målsättningar. Planen presenteras för och godkänns av ämneskollegiet ca, ett år före den tänkta tidpunkten för avläggandet.

Nedanstående struktur står som ett exempel på ett slutarbete som består endast av spel på huvudinstrumentet. Den konstnärliga delen kan emellertid enligt ovanstående riktlinjer förverkligas på många olika sätt, och i sådana fall bedöms helhetens ändamålsenlighet av ämneskollegiet i samråd med den egna läraren. den tekniska delen är emellertid alltid likadant utformad, och den avläggs före det egentliga slutarbetet framförs och bedöms.

Teknisk del

- En dur- och en mollskala med treklanger och kadenser. Skalorna väljs av den lärare som granskar repertoaren, och delges eleven en vecka före nivåprovet. Kadenserna kan ersättas av en förberedd ackompanjemangsuppgift i lämplig tonart.
- En förberedelseuppgift, svårighetsgrad motsvarande grundnivå 3. Uppgiften delges studeranden en vecka före den avläggs, och instuderas självständigt.
- Nämnden består av eleven, den egna läraren samt en gitarrlärare

Konstnärlig del

- Eleven förbereder tillsammans med sin lärare ett mångsidigt framförande, som innehåller stycken i olika stil från olika tidsepoker. Durationen bör vara ca. 12-15 minuter.
- En del av slutarbetet bör bestå av en större helhet. Denna kan bestå av ett flerdelat verk, eller tex. en samling mindre stycken som bildar en helhet kring en musikalisk eller utommusikalisk idé.
- Vår tids musik rekommenderas ingå i slutarbetet
- Eleven har också möjlighet till improvisation eller att framföra en egen komposition
- Vi strävar till att bygga upp programmet så att det beaktar elevens egna musikaliska och konstnärliga strävanden och intressen
- Nämnden består av eleven, den egna läraren, två medlemmar varav åtminstone den ena är gitarrlärare, samt ordförande.